

Dražen Mikšić

TENIS U KOLICIMA

1. UVOD

Tenis u kolicima danas je najbrže rastući i jedan od najatraktivnijih sportova za osobe s invaliditetom. Igranje tenisa u kolicima razvijalo se od rekreativnog do vrhunskog, a danas se igra u više od 120 zemalja svijeta, na svim kontinentima. Tenis u kolicima jedan je od paraolimpijskih sportova, a u Hrvatskoj se počeo igrati 1993. godine.

2. POVIJEST TENISA U KOLICIMA U SVIJETU

Početak igranja tenisa u kolicima veže se uz 1976. godinu i tada 18-godišnjeg Brad Parksa iz Sjedinjenih Američkih Država koji je nakon teške nesreće ostao paraliziran. Pročitavši članak o Jeffu Minnenbrakeru koji se bavio tenisom u kolicima, prvi put udara tenisku lopticu iz kolica i počinje shvaćati veliki potencijal ovog sporta za osobe s invaliditetom. Osim igranjem tenisa, Brad i Jeff su se počeli baviti i promocijom ovoga sporta u Americi i otada se tenis u kolicima nezaustavljivo razvija u cijelom svijetu.

Zahvaljujući tako brzom razvoju, tenis u kolicima uveden je 1988. godine kao pokazni sport na ljetnim Paraolimpijskim igrama u Seulu (J. Koreja), a 1992. godine na Paraolimpijskim igrama u Barceloni (Španjolska) uveden je kao olimpijski sport. Pravo nastupa na paraolimpijskim igrama ostvaruje 64 tenisača, 48 izravno na osnovnu plasmana, a 16 putem pozivnica.

Međunarodno udruženje tenisa u kolicima – IWTA (International Wheelchair Tennis Association) osnovano je 1988. godine, kao organizacijsko tijelo tenisa u kolicima na međudržavnoj razini. Predstavnici organizacija tenisača u kolicima iz

Australije, Kanade, Velike Britanije, Francuske, Nizozemske, Izraela, Japana i SAD inicirali su osnivanje udruženja, koje se deset godina kasnije integrira u Svjetsku tenisku federaciju – ITF (International Tennis Federation), kao prvi sport za osobe s invaliditetom.

Službena svjetska natjecanja u momčadskoj konkurenciji – World Team Cup koji sponzorira BNP PARIBAS, održavaju se od 1985. svake godine u drugoj zemlji. Zahvaljujući osnivanju NEC Wheelchair Tennis Tour-a 1992. godine, koji je započeo s 11 turnira u 7 zemalja svijeta, danas se organizira preko 150 turnira u pojedinačnoj konkurenciji i konkurenciji parova za žene i muškarce u više od 120 zemalja svijeta. Trenutno je u svijetu više od 20 000 igrača tenisa u kolicima koji se natječu u dvije kategorije: trajni invaliditet, amputacije i paraplegija te kvadriplegija. Najboljih osam igrača sa Svjetske rang ljestvice svake godine sudjeluje na najvećim svjetskim turnirima GRAND SLAM serije – Australian Open, French Open, Wimbledon i US Open, u isto vrijeme kada se održava završnica istih turnira za profesionalne tenisače.

3. TENIS U KOLICIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj tenis u kolicima počeo se igrati 1993. godine u Zagrebu. Godinu dana kasnije, 1. i 2. svibnja 1994. godine, održano je prvo prvenstvo Hrvatske u Zagrebu, u finalu kojeg je Željko Kladašan pobijedio Mitra Drecuna rezultatom 6:2, 6:2. Prvi međunarodni turnir u Hrvatskoj „Croatia Open“ održan je 1995. godine u Puli.

Uz Drecuna i Kladašana, tenisom u kolicima u to vrijeme počinju se baviti Ante Štimac te stopostotni Hrvatski ratni vojni invalidi (HRVI) Dražen Mikšić, Tomo Čavar, Jozo Miloš, Mario Sosnik te Željko Kladarić i Damir Lović.

Hrvatska reprezentacija tenisača u kolicima od 1996. godine stalni je sudionik World Team Cup-a (Svjetskog kupa tenisača u kolicima). Najveći broj nastupa za reprezentaciju ima Dražen Mikšić koji je stalni član reprezentacije od 1997. do danas s više od stotinu nastupa.

Danas aktivno djeluje nekoliko klubova tenisača u kolicima: TK „Tigar“ i TK „Sirius“ u Zagrebu, TK „Četiri rijeke“ u Karlovcu, TK „Klasje“ i TK „Kobra“ u Slavonskom Brodu i TK „Kvarner“ iz Rijeke, čiji su predstavnici svi spomenuti i danas aktivni tenisači u kolicima. Zajedničkim radom osnovali su Hrvatski savez tenisača u kolicima koji je član Hrvatskog paraolimpijskog odbora (HPO) i imaju svog predstavnika u tijelima HPO.

Temeljni je cilj svih klubova, kao i krovnog saveza snažnija popularizacija ovog sporta među osobama s invaliditetom, poticanje i uključivanje mladih u bavljenje sportom, osobito mladih osoba s invaliditetom. Razvitkom toga sporta i u Hrvatskoj su stvorene prilike da sve više takvih osoba uživa u natjecateljskom tenisu, ali i da zadovoljstvo igre dijele s obitelji te s drugim hendikepiranim, ali i zdravim osobama.

Unazad nekoliko godina u Hrvatskoj je organizirano više međunarodnih turnira koji su ušli u kalendar NEC Wheelchair Tennis Tour-a, a na kojima sudjeluju ponajbolji tenisači iz više od deset europskih zemalja. To su: ZAGREB OPEN koji se održava u Zagrebu u mjesecu svibnju, KARLOVAC OPEN, početkom lipnja u Karlovcu, HILTON REZIDENCIJA 55 u Zagrebu u srpnju.

U organizaciji Hrvatskog saveza tenisača u kolicima svake se godine održavaju dvoranska državna natjecanja i prvenstvo za tenisače u kolicima na otvorenom, u pojedinačnoj i konkurenciji parova. Aktualni državni prvaci za 2013. godinu u pojedinačnoj konkurenciji su Anto Joskić (na otvorenom) i Dražen Mikšić (dvoransko) te parovi Joskić/Ćavar i Mikšić/Arambašić.

Većina spomenutih hrvatskih tenisača u kolicima tijekom godine sudjeluje i na međunarodnim turnirima tenisača u kolicima gdje ostvaruju zapažene rezultate. Time stječu uvjete za pozicioniranje na Svjetskoj rang ljestvici tenisača u kolicima.

Treba spomenuti da su neki od tenisača u kolicima dobitnici priznanja za sportske uspjehe na lokalnim i državnim razinama. Tako je Dražen Mikšić, predsjednik TK „Četiri rijeke“ i član hrvatske reprezentacije tenisača u kolicima dobitnik nekoliko nagrada, a u posljednjih godinu dana primio je nagrade za najboljeg sportaša s invaliditetom grada Karlovca i Karlovačke županije za 2012. i 2013. godinu.

4. PRAVILA TENISA U KOLICIMA

Tenis u kolicima prate ista pravila kao i „klasični“ tenis, a koja je odredila Svjetska teniska federacija – ITF. Osnovna je razlika da su tenisačima u kolicima dozvoljena dva odskoka loptice. Da bi se mogao natjecati, igrač mora imati medicinski dijagnosticirani trajni invaliditet koji za rezultat ima trajno oštećenje donjih ekstremiteta.

Zbog toga se tenis u kolicima igra u specijalno konstruiranim invalidskim kolicima koja, osim što su prilagođena svakom tenisaču prema njegovom tjelesnim

proporcijama, moraju biti izrađena od specijalnim materijala (titan, aluminij), što znači da su lagana za rukovanje, pogodna za brzo kretanje, a moraju osigurati vrlo visok stupanj stabilnosti u igri (nakošeni su veliki kotači i postavljen je po jedan par malih sa prednje i zadnje strane). Iz tih je razloga, oprema za tenisače u kolicima, koja uključuje teniske reketi i ostalu opremu (gripovi i žica), torbe i specijalna invalidska kolica, vrlo skupa i većini potencijalnih mladih tenisača, poglavito djeci, nedostupna jer se kreće oko 30.000 kuna, koju uglavnom osiguravaju sami igrači.

5. STANJE I PERSPEKTIVE RAZVOJA TENISA U KOLICIMA

U drugim zemljama invalidski sport općenito, pa tako i tenis u kolicima, financijski podupiru državne institucije, sportski klubovi i nacionalni savezi invalida, čijim je djelovanjem dostignut visok stupanj razvijenosti ovog, kao i drugih invalidskih sportova.

Tako se u Nizozemskoj, Francuskoj, Velikoj Britaniji, SAD-u i Japanu djecu od najranije dobi potiče i uključuje u bavljenje sportom te im se osiguravaju svi potrebni uvjeti za daljnje napredovanje, a to su tereni za treninge i igru, teniska oprema i invalidska sportska kolica, profesionalni treneri tenisa i kondicijski treneri, fizioterapeuti i psiholozi. Tijekom godine održavaju se brojni kampovi za mlade u organizaciji IWTF u cijelom svijetu. U Hrvatskoj je 2013. godine prvi put održan jedan takav kamp na terenima TK „Purger“ u Zagrebu.

Međutim, nedostatna financijska potpora igračima i klubovima glavni je ograničavajući čimbenik šireg i bržeg razvoja tenisa u kolicima, poglavito među mlađim generacijama invalida sportaša. Vrlo se mali broj mladih osoba s invaliditetom odlučuje za bavljenje tenisom u kolicima, a osnovni razlog tomu jest teško postizanje vrhunskih rezultata u kraćem vremenu pa se usmjeravaju u druge sportove u kojima postoji više kategorija unutar pojedinog sporta (atletika, plivanje, stolni tenis) i put do zadovoljavajućih rezultata puno je brži.

6. LITERATURA

1. <http://www.itftennis.com/wheelchair/home.aspx>
2. http://hr.wikipedia.org/wiki/Paraolimpijske_igre
3. <http://www.tenisukolicima.com/>
4. <http://www.tki4rijeka.com/>
5. <http://www.tk-sirius.com/>
6. Revija invalidnih osoba – broj 40., travanj 1982.
7. Revija SPORTS N SPOKES – broj 1. 1994.